

รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติด

ศ.ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติด มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติด 2) สร้างรูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติด 3) ประเมินความสามารถของครูฝึกในการใช้รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติด หลังจากครูฝึกได้รับการฝึกอบรมการใช้รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาจากผู้วิจัย และ 4) ประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาของครูฝึกในการพัฒนาชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติดเป็นนักเรียน (ผู้ติดยาเสพติด) ศูนย์วิวัฒน์พลเมืองจังหวัดทหารบกสระแก้ว จำนวน 94 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูฝึก ศูนย์วิวัฒน์พลเมืองจังหวัดทหารบกสระแก้ว จำนวน 10 คน ที่มีคะแนนความสามารถในการใช้รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยา ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรที่เป็นครูฝึก และ 3) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน (ผู้ติดยาเสพติด) ศูนย์วิวัฒน์พลเมืองจังหวัดทหารบกสระแก้ว จำนวน 12 คน ที่มีคะแนนชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็ง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรที่เป็นผู้ติดยาเสพติด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความสามารถของครูฝึกในการใช้รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .83 2) แบบวัดชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติด มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .25 - .35 และมีค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ .87 และ 3) รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาชีวิตที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติด มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .80 - 1.00

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางโดยชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งรายด้าน ได้แก่ ด้านความรักความเข้าใจและความผูกพัน ด้านการสื่อสารทางบวก ด้านการมีกลยุทธ์ในการเผชิญปัญหา ด้านการใช้ชีวิตร่วมกัน และด้านการเห็นคุณค่าของกันและกัน

2. รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาชีวิตชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติดที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย การประยุกต์แนวคิด และเทคนิคของทฤษฎีต่าง ๆ ทางจิตวิทยา ได้แก่ ทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการให้การปรึกษาครอบครัวแบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น ทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทฤษฎีการให้การปรึกษาครอบครัวแบบประสบการณ์นิยมและมนุษยนิยม และทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบภวนิยม โดยมีขั้นตอนการฝึกอบรมดังนี้ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นตอนการฝึกอบรม 3) ขั้นสรุป และ 4) ขั้นประเมินผลการฝึกอบรม

3. ครูฝึกมีความสามารถในการใช้รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการฝึกอบรมการใช้รูปแบบการฝึกอบรมจากผู้วิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผู้ติดยาเสพติดมีชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาจากครูฝึก

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์รายงานที่ได้จากการสนทนาเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ของผู้ติดยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติดรายงานว่า รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยา มีประสิทธิผลอย่างยิ่งที่ 1) ช่วยส่งเสริมให้เข้าใจครอบครัวมากยิ่งขึ้น 2) ช่วยเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านการสื่อสารกับครอบครัว การแก้ปัญหาและการแก้ไขความขัดแย้งในครอบครัว และ 3) ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ตั้งใจมั่นที่จะพัฒนาตนเองและครอบครัวให้เจริญงอกงามและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางบวก

คำสำคัญ : รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยา ชีวิตครอบครัวที่เข้มแข็งของผู้ติดยาเสพติด